

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นอุตสาหกรรมที่มีฐานมาจากพืชเศรษฐกิจคือปาล์มน้ำมันซึ่งมีลักษณะเฉพาะประการหลักคือ ผลจากการตัดจากต้นต้องเข้ากระบวนการของโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง ปัจจัยประการนี้จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องกระจุกตัวอยู่ภายในพื้นที่ใกล้สวนปาล์ม

ความสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบกับเกษตรกรชาวสวนปาล์มในวงกว้างทั้งในมิติจำนวนครัวเรือนที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก และในมิติของพื้นที่ปลูกทางการเกษตรที่มีสัดส่วนที่สูงต่อการใช้พื้นที่เกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่ตั้งของสามประเทศผู้ผลิตปลูกต้นปาล์มน้ำมันหลักของโลก อันได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ทั้ง 3 ประเทศนี้ได้ร่วมกันก่อตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจ IMT-GT ขึ้น

ดังนั้นการศึกษาด้วยการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของทั้งสามประเทศจะเป็นพื้นฐานไปสู่การหาโอกาสเพื่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของไทย และการกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศอันนำไปสู่การกำหนดกลไกความร่วมมือภายใต้ IMT-GT โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพรซึ่งเป็นพื้นที่ภาคใต้อันเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันหลักของประเทศและเป็นพื้นที่เป้าหมายของ IMT-GT

โครงการพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT เป็นโครงการที่อยู่ภายใต้การกำกับของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังทำหน้าที่เป็นคณะผู้ดำเนินการวิจัยโครงการนี้และตั้งใจจะดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์โครงการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันระหว่างประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด Bio-, Circular, and Green (BCG) Economy Model รวมทั้งกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) เพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร

- 4) เพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)
- 5) เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ประกอบการดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประชุม และสัมมนาของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)

1.3 ผลที่ต้องการได้รับ

กลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์และทบทวนวรรณกรรม
 - 1.1) ศึกษาวิเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใน 4 ประเด็นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือ IMT-GT
 - ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
 - ระบบโลจิสติกส์
 - โอกาสในการแข่งขันในตลาดโลก
 - ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
 - 1.2) ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทวิภาคีของไทยกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย
- 2) ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าข้ามพรมแดน (Cross-border Value Chains)
- 3) ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการยกระดับมูลค่าการส่งออกปาล์มน้ำมันของไทยตามกรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด BCG Economy Model
- 4) สัมภาษณ์เก็บข้อมูลภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายในประเทศ (สุราษฎร์ธานี, กระบี่, ชุมพร) ตั้งแต่เกษตรกร ผู้ประกอบการระดับฐานราก วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยครอบคลุมพื้นที่จังหวัดเป้าหมายที่ศึกษาอย่างน้อย 2 จังหวัด และจัดการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้งในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายที่ศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 25 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้าน และนำความคิดเห็นมาปรับปรุงเพิ่มเติมในการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของเจ้าหน้าที่สถาบันที่ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 3 คน เช่น ค่าเดินทางโดยสารด้วยเครื่องบิน/รถไฟ/รถโดยสารประจำทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทางในพื้นที่ ค่าเชื้อเพลิงและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ
- 5) สัมภาษณ์เก็บข้อมูลภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศอินโดนีเซียหรือมาเลเซีย อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน นักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน รวมทั้งประสานงานเพื่อเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเทศที่ไม่ได้ลงพื้นที่ภาคสนามด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านมาพัฒนา

การจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของเจ้าหน้าที่สถาบันที่ร่วมเดินทางครั้งละไม่เกิน 3 คน เช่น ค่าเดินทางโดยสารด้วยเครื่องบิน/รถไฟ/รถโดยสารประจำทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทางในพื้นที่ ค่าเชื้อเพลิงและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

- 6) นำเสนอแผนและรายละเอียดการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยละเอียดให้สถาบันพิจารณาเห็นชอบ ประกอบด้วย กำหนดการ สถานที่จัดงาน รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างคำกล่าวเปิดงานและคำกล่าวต้อนรับของผู้บริหารและคำกล่าวพิธีกรและผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น โดยนำเสนอในงวดที่ 2 รายงานวิจัยขั้นกลาง (Interim Report)
- 7) นำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำเสนอในการสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยนำเสนอในงวดที่ 3 ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report)
- 8) จัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัย ณ โรงแรมระดับไม่น้อยกว่า 3 ดาว จำนวน 1 ครั้ง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 100 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 9) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ซึ่งมีรายละเอียดรวมถึงข้อเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม สัมมนา และการประชุมของสถาบัน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับจากผลการศึกษาวิจัยโครงการให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และประชาชนทั่วไป
- 10) จัดทำรายงานสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และจัดทำบทความวิชาการฉบับภาษาอังกฤษสำหรับตีพิมพ์ในวารสารวิชาการต่างประเทศ
- 11) นำเสนอผลการศึกษาทุกงวดงาน รวมทั้งชี้แจงหรือรายงานผลการดำเนินงาน ที่ปรึกษาต้องชี้แจงรายละเอียดการแก้ไขรายงานวิจัยตามข้อคิดเห็นของคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษรตามรูปแบบที่สถาบันกำหนด

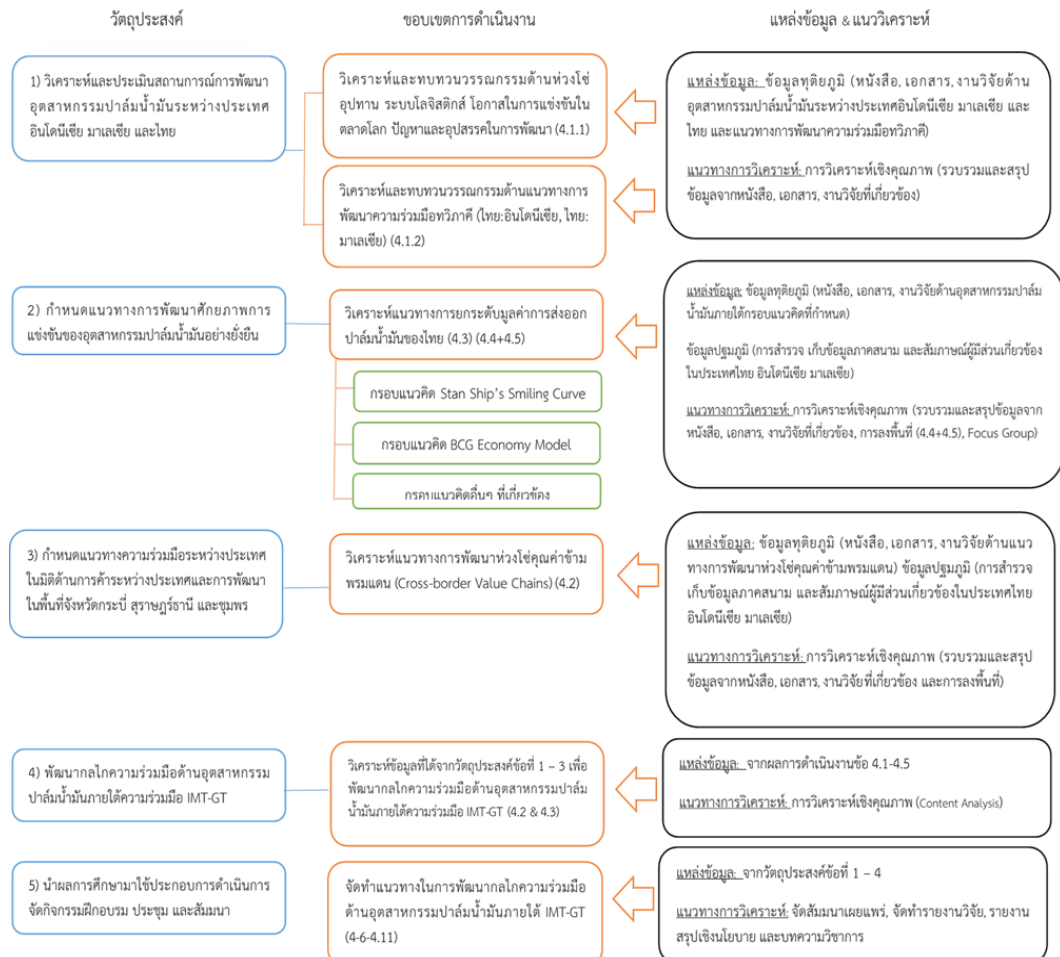
1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการสำรวจองค์ความรู้ที่ได้รับจากงานศึกษาในอดีตควบคู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจุบันล่าสุด และนำมาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เป็นกระบวนการนำผลงานวิจัยจากรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่มีการศึกษาภายใต้ประเด็นเดียวกันและพิจารณาข้อมูลปัจจุบันในกรอบที่ได้จากการจำแนกประเด็น เพื่อหาประเด็นที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ IMT-GT

เมื่อได้กรอบประเด็นจากการสำรวจองค์ความรู้ จะดำเนินการการทวนสอบข้อมูลผลการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อไปสู่การกำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร และนำไปสู่การพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

1.6 กรอบการศึกษาวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

ที่มา: มุลนิธิสวก.

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) แนวทางพัฒนากลไกความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายใต้ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT)
- 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิด Stan Shih's Smiling Curve และแนวคิด Bio-, Circular, and Green Economy (BCG) Model รวมทั้งกรอบแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในมิติด้านการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร

บทที่ 2

ความสำคัญ อุปทาน และผลกระทบภายนอกของน้ำมันปาล์ม

เนื้อหาบทที่ 2 เสนอให้เห็นความสำคัญของน้ำมันปาล์มที่เป็นส่วนผสมสำคัญในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และเป็นพืชที่ธรรมชาติให้มาเพื่อเป็นแหล่งผลิตน้ำมันให้มวลมนุษยชาติได้นำมาซึ่งสินค้ามากมายเต็มเต็มความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ อุปทานที่ปรากฏในช่วงอดีตที่ผ่านมาสะท้อนการเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตและระดับการกระจุกตัวของการเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มหลักของกลุ่มประเทศ IMT-GT ต่อปริมาณผลผลิตรวมของโลก และหัวข้อสุดท้ายนำเสนอประเด็นผลกระทบภายนอกจากการปลูกต้นน้ำมันปาล์มซึ่งกระทบวงกว้างต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไปของมวลมนุษยชาติ รายละเอียดดังต่อไปนี้

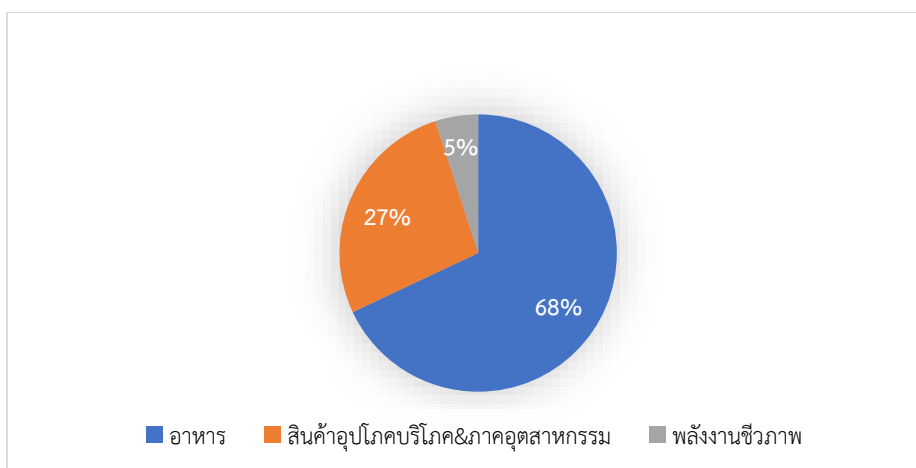
2.1 ความสำคัญและจุดเด่นของน้ำมันปาล์ม

น้ำมันปาล์ม (Palm Oil) เป็นผลผลิตจากทะลายปาล์มสด (Fresh Fruit Bunches; FFB) ความสำคัญของน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมันมีความน่าสนใจและจุดเด่นในสองมิติ มิติแรกคือ น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้า (Input) หรือวัตถุดิบสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มิติที่สอง ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ปลูกง่ายและให้น้ำมันสูง รายละเอียดดังนี้

2.1.1 น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้าสำคัญของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

น้ำมันปาล์มเป็นสิ่งป้อนเข้า หรือวัตถุดิบสำคัญสำหรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในลักษณะของสารตั้งต้นที่แปลงสภาพไปสู่สารประกอบอื่น ๆ น้ำมันปาล์มเป็นส่วนผสมสำคัญของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำแนกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ อาหาร การใช้ในภาคอุตสาหกรรม และพลังงานชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองกลุ่มแรกเป็นผลิตภัณฑ์ที่คนต้องใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอน

ภาพที่ 2.1 การจำแนกประเภทการใช้้ำมันปาล์มของโลกในปี 2563

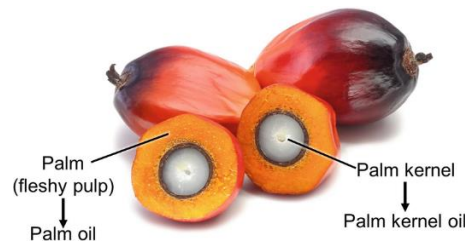
ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

โดยเฉลี่ยผู้บริโภคจะบริโภคน้ำมันปาล์มเฉลี่ยต่อคนประมาณ 28–30 กิโลกรัม¹ ต่อปี โดยภาพรวมเฉลี่ยของทั้งโลกพบโครงสร้างการใช้น้ำมันปาล์ม² ดังนี้

- อาหาร (Foods) ประมาณร้อยละ 68 ของการใช้น้ำมันปาล์มรวมทั้งหมดของโลก น้ำมันปาล์มถูกใช้ในส่วนผสมของอาหารต่าง ๆ ตั้งแต่ มاکารีน ช็อกโกแลต พิซซ่า ขนมปัง และน้ำมันทำอาหาร (Cooking oils) ตลอดจนขนมขบเคี้ยวของกินเล่นและของหวานต่าง ๆ ซอสปรุงรสต่าง ๆ น้ำสลัด กล่าวได้ว่าร้อยละ 50 ของอาหารบรรจุหีบห่อ (Packaged Food) จะมีส่วนผสมของน้ำมันปาล์ม
- ผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคส่วนบุคคล (Consumer Product) และการใช้ในภาคอุตสาหกรรม (Industrial Applications) ประมาณร้อยละ 27 ของการใช้น้ำมันปาล์มรวมทั้งหมดของโลก
 - สินค้าอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล เช่น สบู่และผลิตภัณฑ์ในห้องน้ำ น้ำยาทำความสะอาดต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์ดูแลส่วนตัว (Personal care) เครื่องสำอาง และแปรงฟันต่าง ๆ รวมไปถึงเป็นส่วนผสมในอาหารสัตว์เลี้ยงในครัวเรือน
 - การใช้งานในอุตสาหกรรม เช่น สารทำความสะอาดต่าง ๆ
- พลังงานชีวภาพ (Bioenergy) ประมาณร้อยละ 5 ของการใช้น้ำมันปาล์มทั้งหมดของโลก

น้ำมันปาล์ม (Palm Oil) เป็นผลผลิตที่ได้จากทะลายปาล์มสด (Fresh Fruit Bunch; FFB) จำแนกประเภทของน้ำมันออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หนึ่ง น้ำมันปาล์มจากผลหรืออาจจะเรียกว่าเปลือกหุ้มภายนอก (Mesocarp) และสอง น้ำมันจากเนื้อในของเมล็ด (Palm kernel) รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2.2 น้ำมันจากผลปาล์มและน้ำมันจากเนื้อในของเมล็ด

ที่มา: Sehgal & Sharma (2021) หน้า 146 รูปที่ 6.1 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

- น้ำมันจากผล (Palm Fruit) หรือเปลือกหุ้มภายนอก (Mesocarp) น้ำมันที่ได้เรียกว่า น้ำมันจากเนื้อเมล็ดปาล์ม (Palm Oil) หรือเรียกว่า น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil: CPO) ถูกใช้เป็นส่วนผสมสำคัญในผลิตภัณฑ์ทางอาหารต่าง ๆ

¹ Shehu, Salleh , & Ahmad (2020), “The Sustainable Palm Oil Policies in Malaysian” Journal of Management Theory and Practice, 1, (3): 56-60

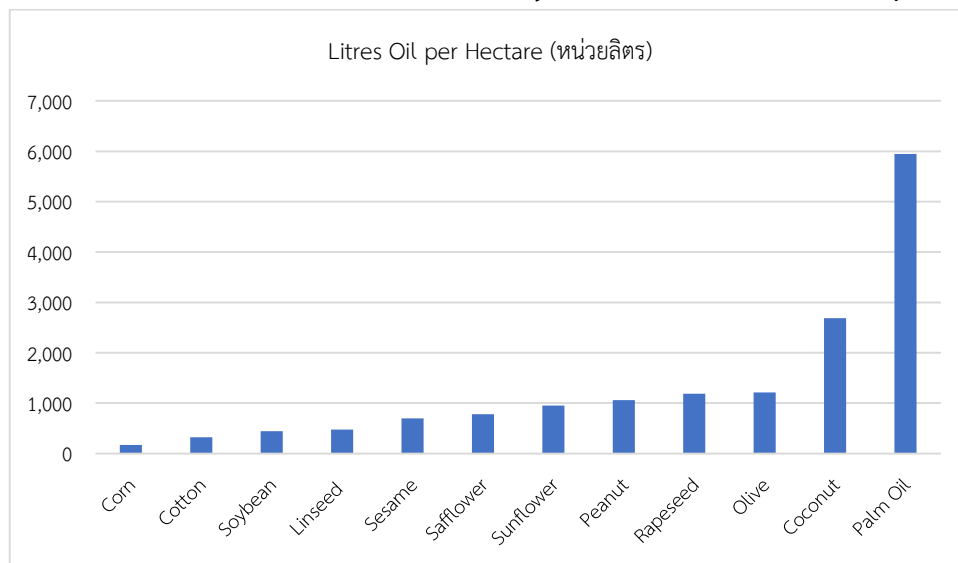
² Ritchie (2020), Palm Oil, Our World in Data และ Meijaard, et al., (2018) “Oil palm and biodiversity: a situation analysis by the IUCN Oil Palm Task Force,” IUCN

- น้ำมันจากเนื้อในของเมล็ด (Palm Kernel) น้ำมันที่ได้เรียกว่า น้ำมันจากเมล็ดในปาล์ม (Palm Kernel Oil: PKO) ถูกใช้ในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอล (Oleochemical Industry) หรือเรียกว่าเป็นส่วนที่ไม่ใช่อาหาร (Non-foodstuffs)

2.1.2 ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ให้น้ำมันสูงและดูแลง่าย

การให้น้ำมันสูงและง่ายต่อการดูแลเป็นจุดเด่นของต้นปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ให้ปริมาณน้ำมันสูงสุดต่อพื้นที่ปลูกเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างพืชที่ให้น้ำมันประเภทอื่น ๆ ผลผลิตต่อพื้นที่ปลูกให้ผลคิดเป็น 5 เท่าของ เรพซีด (Rapeseed) และคิดเป็น 13 เท่าของถั่วเหลือง (Soybean) (ดังแสดงภาพที่ 2.3 เปรียบกับพืชน้ำมันอื่น ๆ อีก 11 ชนิด) ทั้งนี้เนื่องจากปาล์มน้ำมันให้ผลตลอดทั้งปีและเป็นพืชที่ทนทานต่อความแตกต่างของสภาพอากาศ (Vagaries of the weather) และภัยพิบัติอื่น ๆ (Other calamities) เมื่อเปรียบเทียบกับพืชน้ำมันชนิดอื่น ปริมาณน้ำมันต่อพื้นที่ปลูกที่สูงเป็นสิ่งสะท้อนการลดการใช้ที่ดินอันนำไปสู่การลดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้อันเป็นผลดีต่อการรักษาระบบนิเวศธรรมชาติและปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ

ภาพที่ 2.3 เปรียบเทียบผลผลิตภาพ (Productivity) ของน้ำมันจากพืชชนิดต่าง ๆ ต่อพื้นที่

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวก. จากฐานข้อมูลหลายแหล่ง (เข้าถึง 18 กรกฎาคม 2564)

ปาล์มน้ำมันจะให้ผลหลังจากปลูกได้ 2-3 ปี และสามารถให้ผลต่อเนื่องเป็นเวลารวม 20-25 ปี หลังจากการปลูกแล้วปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ดูแลง่าย ดังนั้นด้วยจุดเด่นทั้งด้านผลิตภาพสูง (High productivity) และต้นทุนการผลิตต่ำ (Low production cost) จึงส่งผลให้น้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันพืชที่มีโอกาสทำกำไรได้สูงโดยเปรียบเทียบน้ำมันจากพืชประเภทอื่นจนได้สมญานามว่า “เครื่องผลิตน้ำมันธรรมชาติ (Natural oil machine³)”

³ Rival & Levang (2014), Palms of controversies: Oil palm and development challenges, CIFOR

ดังนั้นความสำคัญของปาล์มน้ำมันอันเกิดจากปัจจัยทั้งสองประการนี้ส่งผลให้ปริมาณการปลูกปาล์มขยายอย่างมากและต่อเนื่องดังที่จะนำเสนอในหัวข้อถัดไป (หัวข้อ 2.2 อุปทานของน้ำมันปาล์ม)

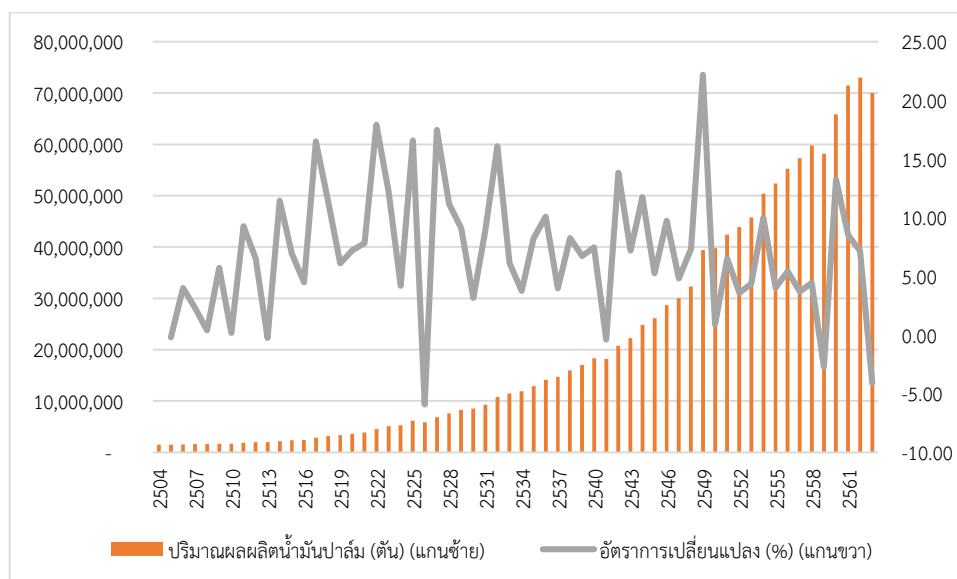
2.2 อุปทานของน้ำมันปาล์ม

2.2.1 อุปทานน้ำมันปาล์มโลก

ตลอดช่วงปี 2504–ปัจจุบัน (ข้อมูลล่าสุด 2563) ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มมีปริมาณเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเกือบทุกปี (ยกเว้นปี 2526 และปี 2559 ที่ลดลงร้อยละ 5.95 และลดลงร้อยละ 2.75 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าตามลำดับ) ปริมาณผลผลิตในปี 2504 เท่ากับ 1.478 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 1.669 ล้านตัน และ 2.308 ล้านตัน ในปี 2510 และปี 2515 ตามลำดับ ในปี 2520 เพิ่มขึ้นเป็น 3.561 ล้านตัน ในปี 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 8.536 ล้านตัน ในปี 2540 เพิ่มขึ้นเป็น 18.279 ล้านตัน ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 39.762 ล้านตัน ในปี 2555 และปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 52.375 ล้านตัน และ 71.453 ล้านตัน ตามลำดับ (ดังแสดงตามภาพที่ 2.4 แกนซ้าย) สองปีท้ายสุด คือปี 2562 และปี 2563 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มเท่ากับ 73 ล้านตัน และ 70 ล้านตันตามลำดับ

พิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงช่วง 15 ปีหลังสุด (2545–2561) เท่ากับร้อยละ 6.62 ต่อปี มีช่วงอัตราการเปลี่ยนแปลงเท่ากับร้อยละ $[-2.75, 22.18]$ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 5.60 ปีที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างมากคือ ปี 2549 (ร้อยละ 22.18) และปี 2560 (ร้อยละ 13.25) โดยตลอดช่วงนี้มีเพียงปีเดียวที่อัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง คือ ปี 2559 (ลดลงเท่ากับร้อยละ 2.75 ต่อปี) และอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยตลอดช่วง ปี 2504–2561 เพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 7.17 ต่อปี (ดังแสดงตามภาพที่ 2.4 แกนขวา)

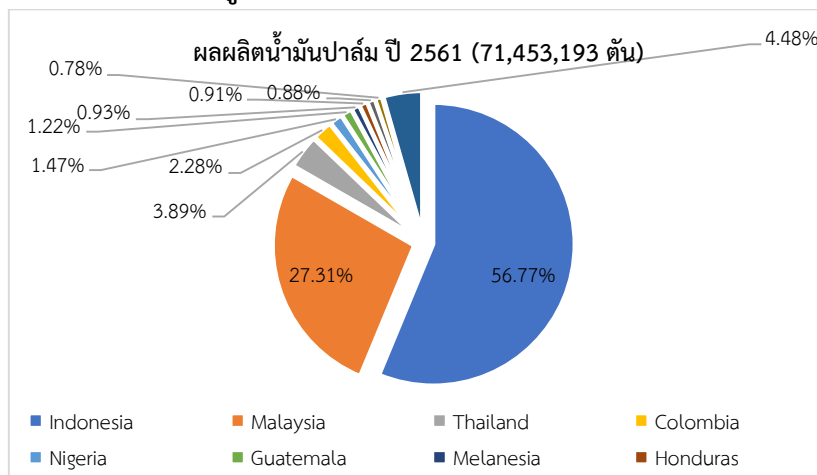
ภาพที่ 2.4 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลก

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

ข้อมูลปีล่าสุด (ปี 2561) ประเทศผู้ผลิตหลักคืออินโดนีเซียและมาเลเซีย อันดับสามคือ ไทย กลุ่มประเทศ IMT-GT มีสัดส่วนผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมสามประเทศคิดเป็นร้อยละ 87.97 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลกในปี 2561 จำแนกเป็นอินโดนีเซียมีผลผลิตร้อยละ 56.77 มาเลเซียมีร้อยละ 27.31 และไทยมีสัดส่วนร้อยละ 3.89 อันดับสี่ คือ โคลัมเบียมีสัดส่วนร้อยละ 2.28 และไนจีเรียเป็นอันดับห้าด้วยสัดส่วนร้อยละ 1.47 (แสดงดังภาพที่ 2.5)

ภาพที่ 2.5 ประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม 10 อันดับแรก และอื่น ๆ ในปี 2561

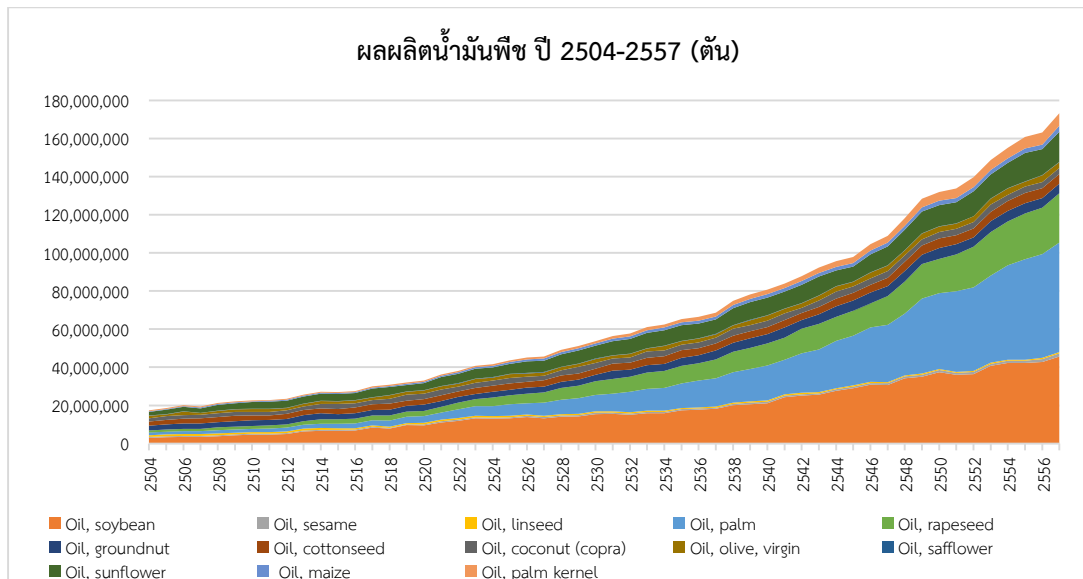

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสาค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

เมื่อพิจารณาภาพรวมอุปทานน้ำมันพืชอื่น ๆ ตลอดช่วงปี 2504 ปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปีอันเป็นผลจากปัจจัยสำคัญคืออุปสงค์ต่อน้ำมันพืชที่เพิ่มขึ้น ปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชโลกเพิ่มขึ้น 10 เท่าจากในปี 2504 มีปริมาณเท่ากับ 17.44 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 173.26 ล้านตัน ในปี 2557 (แสดงดังภาพที่ 2.6)

สัดส่วนของน้ำมันปาล์มต่อน้ำมันพืชทั้งหมดในช่วงปี 2504–2517 มีค่าอยู่ช่วงร้อยละ [7.39, 9.39] และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างรวดเร็วจากในปี 2530 น้ำมันปาล์มมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 15.88 ของปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชโลกทั้งหมด เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.19 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 28.40 ในปี 2550 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.09 ในปี 2557

ภาพที่ 2.6 ปริมาณผลผลิตน้ำมันพืชรวมของโลก จำแนกตามประเภทระหว่างปี 2504-2557

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

2.2.2 อุปทานน้ำมันปาล์มประเทศสมาชิก IMT-GT

2.2.2.1 ภาพรวมปริมาณผลผลิตของโลกและประเทศสมาชิก IMT-GT

ต้นปาล์มน้ำมัน (Oil palm) เป็นพืชเขตร้อนชื้น (Tropical plant) ประเทศที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันกระจายในทวีปต่าง ๆ ทั้งในแอฟริกา (Africa) อเมริกาใต้ (South America) และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia) ความเหมาะสมของสภาพอากาศแบบร้อนชื้นและความเหมาะสมของที่ดินส่งผลให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันหลักของโลก ปริมาณผลผลิตหลักของโลกกระจุกตัวอยู่ใน 2 ประเทศคือ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ข้อมูลปี 2561 (ข้อมูลล่าสุด) ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลกเท่ากับ 71,453,193 ตัน สัดส่วนของทั้งสองประเทศเท่ากับร้อยละ 56.8 และร้อยละ 27.3 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก ตามลำดับ (รวมสองประเทศหลักเท่ากับร้อยละ 84.1) ทั้งนี้ภาพรวมของปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมากและต่อเนื่องตลอด 50 ปีที่ผ่านมา (แสดงตามตารางที่ 2.1)

พิจารณาต่อเนื่องจากปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นทุกปี (แสดงตามภาพที่ 2.3) ดังนั้นเมื่อสัดส่วนของประเทศมีมากขึ้น แสดงถึงปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มของประเทศดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน กลุ่มประเทศ IMT-GT ทั้งสามประเทศล้วนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น รายละเอียดสำคัญของแต่ละประเทศเป็นดังนี้

(1) อินโดนีเซีย

อินโดนีเซียมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากช่วงปี 2504-2513 เท่ากับร้อยละ [9.6, 11.20] ต่อมาในช่วงปี 2514-2518 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ [11.60, 12.70] ต่อมาในช่วงปี 2524-2528 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ [14.40, 16.90] และต่อมาในช่วงปี 2534-2538 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ [22.40, 28.10] ในช่วงปี 2544-2548 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ [33.80, 36.80] และในช่วงปี 2559-2561 สัดส่วน

เท่ากับร้อยละ [53.10, 56.80] อินโดนีเซียมีผลผลิตขงนำหน้ามาเลเซียเป็นอันดับหนึ่งในปี 2550 และกลายเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มเป็นอันดับหนึ่งต่อเนื้อเรื่องเรื่อยมา

(2) มาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีผลผลิตเป็นอันดับ 1 ต่อเนื่องในช่วงอดีตระหว่างปี 2514–2548 โดยช่วงที่สัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ตั้งแต่ช่วงปี 2509–2513 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [11.40, 22.30] และเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดตลอดช่วงปี 2514–2528 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [26.90, 40.20] ร้อยละ [41.90, 50.60] และร้อยละ [51.90, 56.90] ตามลำดับ และช่วงสัดส่วนเริ่มลดลง คือตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นไป

(3) ไทย

ไทยพบว่าสัดส่วนของผลผลิตน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากช่วงปี 2504–2513 อยู่ไม่เกินร้อยละ 0.04 ของปริมาณผลผลิตรวมของโลก เพิ่มขึ้นในช่วงปี 2524–2528 เป็นร้อยละ [0.57, 1.17] หลังจากนั้นเพิ่มต่อเนื่องทุกปี โดยในช่วงปี 2534–2538 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [1.87, 2.32] ต่อมาช่วงปี 2544–2548 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [2.43, 3.14] และต่อมาช่วงปี 2554–2558 มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ [3.07, 3.57] และปีล่าสุด 2561 ไทยมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 3.89

ประเทศผู้ผลิตน้ำมันอื่น ๆ อันดับถัดไปเรียงตามลำดับ ได้แก่ โคลัมเบีย ไนจีเรีย กัวเตมาลา เมลานีเซีย ฮอนดูรัส ปาปัวนิวกินี เอกวาดอร์ บราซิล โกตดิวัวร์ กานา แคเมอรูน คอสตาริกา จีน เปรู ฟิลิปปินส์

ตารางที่ 2.1 ช่วงปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลก (หน่วย: ล้านตัน) และ ช่วงสัดส่วนของอินโดนีเซียและมาเลเซียต่อปริมาณผลผลิตรวมของโลก (%)

ปี	โลก (หน่วย: ล้านตัน)	อินโดนีเซีย (สัดส่วน: %)	มาเลเซีย (สัดส่วน: %)	ไทย (สัดส่วน %)
2504-2508	[1.475, 1.576]	[9.6%, 10.4%]	[6.4%, 9.5%]	0.04%
2509-2513	[1.666, 1.942]	[9.70%, 11.20%]	[11.40%, 22.30%]	[0.03%, 0.04%]
2514-2518	[2.159, 3.131]	[11.60%, 12.70%]	[26.90%, 40.20%]	[0.03%, 0.10%]
2519-2523	[3.322, 5.083]	[12.80%, 14.20%]	[41.90%, 50.60%]	[0.12%, 0.37%]
2524-2528	[5.296, 7.585]	[14.40%, 16.90%]	[51.90%, 56.90%]	[0.57%, 1.17%]
2529-2533	[8.276, 11.449]	[16.30%, 21.10%]	[53.10%, 56.10%]	[1.27%, 1.97%]
2534-2538	[11.879, 19.536]	[22.40%, 28.10%]	[49.00%, 52.30%]	[1.87%, 2.32%]
2539-2543	[17.010, 22.216]	[28.80%, 32.40%]	[45.70%, 50.90%]	[2.35%, 2.75%]
2544-2548	[24.824, 32.255]	[33.80%, 36.80%]	[45.60%, 47.60%]	[2.43%, 3.14%]
2549-2553	[39.408, 45.782]	[44.00%, 48.00%]	[37.10%, 41.90%]	[2.64%, 3.64%]
2554-2558	[50.350, 59.800]	[47.70%, 52.00%]	[33.40%, 37.60%]	[3.07%, 3.57%]
2559-2561	[58.157, 71.453]	[53.10%, 56.80%]	[27.30%, 30.20%]	[3.13%, 3.94%]
2561	71.453193	56.80%	27.3%	3.89%

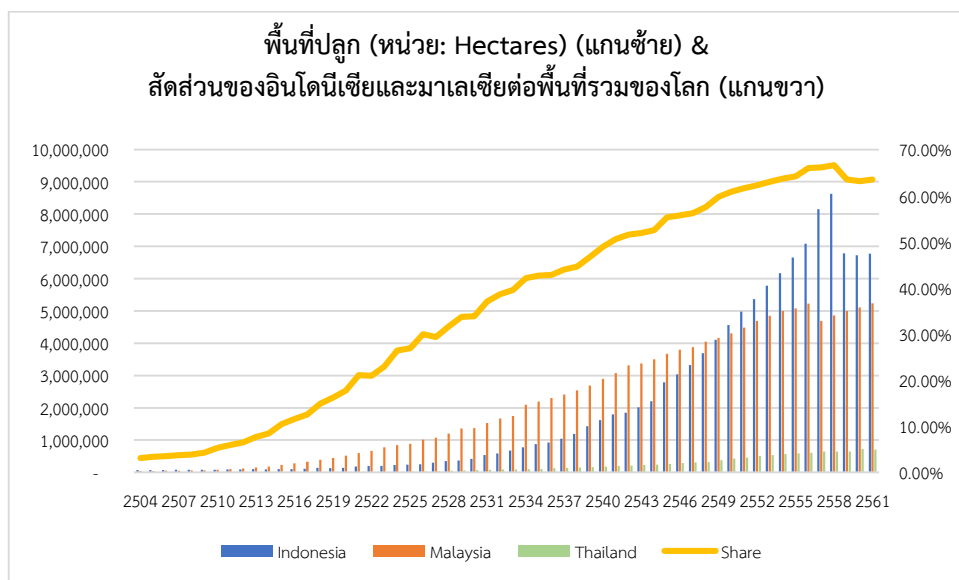
ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวค. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

2.2.2.2 ภาพรวมพื้นที่ปลูกของโลกและประเทศสมาชิก IMT-GT

ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากสองวิธี คือ หนึ่ง ผลผลิตต่อพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้น (Yields) และสอง พื้นที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ในมิติของพื้นที่ปลูกตลอดช่วง 50 ปีที่ผ่านมาพื้นที่ปลูกรวมของโลกเพิ่มขึ้นจากในช่วงปี 2504-2513 เท่ากับร้อยละ [3.08, 3.62] ล้านเฮกตาร์ (Hectares) (1 เฮกตาร์ เท่ากับ 6.1 ไร่) เป็นร้อยละ [17.54, 20.26] ล้านเฮกตาร์ ในช่วงปี 2554-2561 ทั้งนี้ข้อมูลล่าสุดเพื่อการเปรียบเทียบประเทศผู้ปลูกปาล์มต่าง ๆ ที่คณะผู้ดำเนินงานวิจัยเข้าถึงได้เป็นปี 2561

อินโดนีเซียและมาเลเซียมีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ข้อมูลปี 2561 พบว่าอินโดนีเซียและมาเลเซียมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 63.5 ของพื้นที่ปลูกรวมของโลก (พื้นที่ปลูกรวมของโลกเท่ากับ 18,917,400 เฮกตาร์) ทั้งนี้ช่วงปี 2504-2561 พบว่า พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของทั้งอินโดนีเซียและมาเลเซียเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี แต่อินโดนีเซียมีพื้นที่ปลูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปี 2559 และคงระดับพื้นที่ปลูกอยู่ช่วงปี 2559-2561 อยู่ในช่วงร้อยละ [6.720, 6.781] ล้านเฮกตาร์ มาเลเซียมีพื้นที่ปลูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปี 2558 และกลับมาเพิ่มต่อเนื่องในปี 2558-2561 ในมิติของสัดส่วนของพื้นที่ปลูกต่อพื้นที่ปลูกรวมของโลกพบว่า สัดส่วนของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของพื้นที่ปลูกของมาเลเซียลดลง (รายละเอียดแสดงดังภาพที่ 2.7)

ภาพที่ 2.7 พื้นที่ปลูกรวมของประเทศสมาชิก IMT-GT และสัดส่วนของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยต่อโลก

ที่มา: ประมวลผลโดยมูลนิธิสวัด. จากฐานข้อมูล Ritchie, 2020 (เข้าถึง 6 กุมภาพันธ์ 64)

2.2.2.3 ภาพรวมพื้นที่ปลูกของไทยและผลผลิตผลปาล์ม ข้อมูลพื้นฐานการปลูกปาล์มน้ำมัน

ภาพรวมปี 2561 ปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มของไทยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 4 ของปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มรวมของโลก ในรายละเอียดก่อนจะมาเป็นน้ำมันปาล์มพบว่าไทยมีพื้นที่ปลูกที่ให้ผลเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปีส่งผลให้ผลผลิตผลปาล์มของไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในมิติผลผลิตต่อไร่ของไทยพบว่าในช่วงปี 2550-2562 ปรากฏลักษณะที่ผันผวน ผลผลิตต่อไร่มีทิศทางเพิ่มขึ้นจากปี 2550-2556 โดยมีผลผลิตต่อไร่สูงสุดในปี 2556 เท่ากับ 3,296 กิโลกรัมต่อไร่ และลดลงต่อเนื่องซึ่งในปี 2562 มีผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 2,905 กิโลกรัมต่อไร่ ภาคใต้เป็นภาคที่มีพื้นที่ให้ผลผลิตสูงสุด ข้อมูลปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 86.22 ของพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมดของประเทศ และกระจุกตัวอยู่ในสามจังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร คิดเป็นร้อยละ 23.66 ร้อยละ 20.33 และร้อยละ 18.02 ตามลำดับ และอันดับสี่คือ นครศรีธรรมราช คิดเป็นร้อยละ 11.19 ของพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมดของประเทศ (ดังแสดงตามตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 ภาพรวมของไทย: พื้นที่ให้ผลผลิต
ผลผลิตปาล์ม ผลต่อไร่ และราคาเฉลี่ย ปี 2550-2562

ปี	พื้นที่ให้ผล (1,000 ไร่)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.) (ผลปาล์มน้ำมันทั้งทะเล)
2550	2,663	6,390	2,399	4.07
2552	3,188	8,163	2,561	3.64
2554	3,565	10,760	3,018	5.34
2556	3,773	12,473	3,296	3.54
2558	4,297	12,047	2,905	4.04
2562	5,663	16,408	2,897	2.60
	ชุมพร (18.02%)			
	สุราษฎร์ธานี (23.66%)			
	กระบี่ (20.33%)			
	(ค่าร้อยละของพื้นที่ให้ผลทั้งประเทศ)			

ที่มา: รวบรวมจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 และกรมการค้าภายใน, 2564 (เข้าถึง 18 กรกฎาคม 2564)

นอกจากนี้ปาล์มน้ำมันยังเป็นพืชเศรษฐกิจการเมืองหลักรายการหนึ่งซึ่งปรากฏมาตรการของรัฐที่เข้ามาแทรกแซงกลไกตลาดในลักษณะต่าง ๆ ต่อเนื่องเรื่อยมาหลายยุคหลายสมัย ปัจจุบัน (สำหรับปีการผลิต 63/64) ปาล์มน้ำมันเป็นหนึ่งในห้ารายการสินค้าเกษตรที่ได้รับการประกันรายได้⁴ รวมไปถึงฝ่ายนิติบัญญัติ (โดยนายสาคร เกี้ยวข้องพรรคประชาธิปัตย์ กับคณะผู้เสนอ) ได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการรับฟังความเห็นของประชาชน⁵

⁴ ไทยรัฐออนไลน์ (2563), กระทรวงพาณิชย์ทุ่ม 7.5 หมื่นล้านบาท ลุยอัด 5 พืชเศรษฐกิจ รองรับ “ประกันราคา”

⁵ สภาผู้แทนราษฎร (2563), ร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน (นายสาคร เกี้ยวข้อง พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะผู้เสนอ)

2.2.3 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตระหว่างประเทศ IMT-GT

ในมิติประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 3 ประเทศใน IMT-GT พบว่าไทยเป็นรองอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าพิจารณาจากผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่) อัตราการสกัดน้ำมัน (Oil Extraction Rate : OER) (ร้อยละ) และพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม (รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 ประสิทธิภาพเปรียบเทียบการผลิตระหว่างไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

ประสิทธิภาพ: 2557-2561	ไทย	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย
ผลผลิตต่อไร่ (ตันต่อไร่)	2.7 ตัน	2.9 ตัน	3.3 ตัน
อัตราการสกัดน้ำมัน (OER) (%)	17-18%	20%	22%
พื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม (ไร่ต่อราย)	20-25 ไร่	มากกว่า 200 ไร่	มากกว่า 200 ไร่

ที่มา: รวบรวมผลโดยมูลนิธิสวก. จากฐานข้อมูลสรุปจาก Sowcharoensuk (2020)

2.3 ผลกระทบภายนอก

ภาพรวมผลกระทบภายนอกทางลบจากกระบวนการผลิตปาล์มน้ำมัน

การขยายพื้นที่ปลูกส่งผลและก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ (Negative Externality) ในประเด็นต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Cost) และต้นทุนทางสังคม (Social Cost) ในหลายประเด็นและส่งผลกระทบในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ระดับความรุนแรงของประเด็นเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศอินโดนีเซียเป็นหลัก และส่งผลให้อินโดนีเซียกลายเป็นคู่กรณีกับเวทีโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นตลาดผู้บริโภคหลักของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีน้ำมันปาล์มเป็นส่วนประกอบ สำหรับมาเลเซียประเด็นผลกระทบภายนอก⁶ไม่ได้น้อยไปกว่าอินโดนีเซียแต่ระดับความรุนแรงโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าอินโดนีเซียมาก สำหรับไทยไม่ได้มีปัญหาในประเด็นเหล่านี้ จำแนกประเด็นผลกระทบภายนอกทางลบออกได้ดังต่อไปนี้⁷

- 1) การทำลายป่าอนุรักษ์ (Deforestation) ส่งผลเสียต่อป่าดงดิบดั้งเดิม (Virgin forests) และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ทรงคุณค่าต่าง ๆ (High conservation value) ผลการศึกษาเชิงประจักษ์แสดงการสูญเสียพื้นที่ป่าอันเกิดจากการขยายพื้นที่ปลูกในระหว่างช่วงปี 2544–2559 คิดเป็นร้อยละ 23 ของพื้นที่ความเสียหายทั้งหมด⁸

⁶ Alam, Er., & Fegum (2015) “Malaysian oil palm industry: Prospect and problem” Journal of Food, Agricultural & Environment, 13 (2): 143-148

⁷ Lyones-White & Knight (2018) “Palm oil supply chain complexity impedes implementation of corporate no-deforestation commitments” Global Environmental Change, 50: 303-313 และ Khor, (2011) “The oil palm industry bows to NGO campaigns”. Lipid Technol, 23: 102-104.

⁸ Austin, Schwantes, Gu, & Kasibhatla (2019) “What causes deforestation in Indonesia?” Environmental Research Letters, 14, 2

- 2) การทำลายป่าและหลายครั้งเกิดไฟป่าในพื้นที่อนุรักษ์ (Forests) และในพื้นที่ป่าพรุ (Peatlands) นำมาสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) สิ่งมีชีวิตในป่า (Wildlife) และบริการจากระบบนิเวศ (Ecosystem Services)⁹
- 3) การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas Emissions) และอันตรายจากหมอกควัน (Haze hazards) อันเกิดจากการเผาถางเพื่อเตรียมการปลูก
- 4) การใช้ปุ๋ยเคมีซึ่งก่อให้เกิดมลพิษ (Pollution) ทำให้เกิดสารตกค้างที่สามารถแพร่กระจายไปยังบริเวณโดยรอบจากการชะไหลของน้ำ
- 5) ความขัดแย้งระหว่างชุมชน (Community) และเอกชนที่ขยายพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ (Plantation) ต่อการใช้และการเป็นเจ้าของที่ดินในการปลูก
- 6) การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดหาที่ดิน

อย่างไรก็ตามในสายตาประชาคมโลกผลกระทบภายนอกทางลบข้างต้นเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นหลัก ส่งผลให้ผลผลิตน้ำมันปาล์มจากทั้งสองประเทศนี้กลายเป็นเป้าโจมตีในเวทีระหว่างประเทศ ในส่วนของไทยระดับของผลกระทบภายนอกไม่เป็นประเด็นในเวทีระหว่างประเทศและในความเป็นจริงการปลูกปาล์มของไทยไม่ได้มีผลกระทบภายนอกมากเท่ากับอินโดนีเซียและมาเลเซีย

ประเด็นผลกระทบภายนอกเป็นที่มาของการพัฒนาร่วมกันไปสู่ “น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน (Sustainable Palm Oil)” อย่างไรก็ตามรูปแบบของการวัดความยั่งยืนยังไม่เป็นฉันทามติทั้งโลก หน่วยงานของแต่ละประเทศและระหว่างประเทศต่าง ๆ นำเสนอมาตรฐานของตนออกมาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม The Roundtable Sustainable Palm Oil (RSPO) มีน้ำหนักมากที่สุดในเวทีโลก

⁹ Meijaard, et al., (2018) “Oil palm and biodiversity: a situation analysis by the IUCN Oil Palm Task Force,” IUCN